

Obsah Lekce 1: Různá učební prostředí Úvod do kombinované výuky

Spolufinancováno
Evropskou unií

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenesou odpovědnost.

2021-1-AT01-KA220-ADU-000035339

access
2learn

OBSAH

1	Úvod	3
1.1	Proč se celoživotní vzdělávání vyplatí	3
1.2	Typy učebních prostředí	5
1.2.1	Výuka ve třídě (prezenčně)	6
1.2.2	Distanční výuka.....	7
1.2.3	Kombinovaná výuka	9
1.2.4	Autonomní učení.....	11
1.3	Různé metody kombinované výuky.....	15
1.3.1	Videokonference	16
1.3.2	Učení ve skupině	17
1.3.3	Převrácená výuka	18
1.3.4	Samostatné učení.....	19
1.3.5	Příklady online nástrojů v kombinované výuce	20
1.4	Učení na pracovišti	23
1.5	Shrnutí	26
1.6	Zdroje.....	27

1 ÚVOD

Ve vzdělávání dospělých existují různá tzv. "nastavení výuky a učení". To znamená, že existují různé způsoby a prostředí, v nichž lze výuku a učení realizovat. Při plánování kurzu školitel přemýšlí o tom, **jakým způsobem může studentům zprostředkovat dané téma tak, aby si mnohé zapamatovali a byli od dané chvíle schopni řešit podobné úkoly sami.**

V této kapitole se seznámíte s některými z těchto způsobů výuky a učení. Zejména v posledních letech je stále populárnější kombinace učení doma na vlastním počítači s připojením k internetu a na místě, např. ve školící místnosti, společně s dalšími studenty a školitelem. Níže proto najdete vysvětlení, jak toto **"kombinované vzdělávání"** funguje a proč by mohlo být zajímavé i pro vás.

1.1 Proč se celoživotní vzdělávání vyplatí

V mnoha dříve oblíbených profesích je třeba menšího počtu zaměstnanců, např. zaměstnanců zodpovědných za zadávání dat. **Zároveň se však mění mnoho stávajících profesí a vznikají nové profesní obory, které dříve neexistovaly.**

Příklad

Automobiloví technici potřebují komplexnější digitální dovednosti.

Pracovníci v maloobchodě nyní musí obsluhovat své zákazníky prostřednictvím internetového obchodu.

Odborníci ve stavebnictví by měli znát "technologie inteligentních budov".

Proto se vám vyplatí sledovat nový vývoj a dále se vzdělávat. Zůstaňte zvědaví k tématům, která vás zajímají, ale která jste dosud profesionálně nevyužili. Je **docela možné, že se svou jedinečnou kombinací znalostí, dovedností a schopností budete v některé profesní oblasti mimořádně žádati.**

Příklad

Prodavačka se zajímá o rozvoj osobnosti a dříve pracovala v mateřské škole. Disponuje tedy nejen odbornými znalostmi o produktech. Stále více rozvíjí svou schopnost reagovat stejnou měrou na vlastní potřeby a přání zákazníka. Práce s dětmi ji navíc naučila jednoduše vysvětlovat souvislosti. Právě tato kombinace znalostí, dovedností a schopností ji činí profesně úspěšnou: zákazníci se cítí dobře informováni. Vedení společnosti je velmi spokojeno s obratem I zaměstnankyní vzbuzující nadšení pro výrobky a značku i u zákazníků. Ona sama má ze své práce každý den radost.

Všichni známe ten dobrý pocit, když jste po dlouhém hledání informací na internetu vyřešili svůj problém.

Příklad

Po první sklizni velkého množství švestek musíte najít řešení, jak zabránit jejich zkažení. Na internetu si vyhledáte několik možností. Po zhlédnutí několika videí na YouTube se rozhodnete, že z části švestek připravíte koláč a marmeládu a zbylé švestky uložíte do mrazáku, abyste je mohli použít později.

Učíte se tedy každý den a po celý život – často aniž byste si toho všimli.

1.2 Typy učebních prostředí

Učební prostředí popisuje jednotlivé části, které slouží k realizaci výuky v praxi. **Nejprve** školitel rozhodne o **obsahu**, který chce předat. **Následně** zvolí **metody**, které udrží účastníky motivované a podnítlí jejich zájem o problematiku.

Praktický význam

Zde najdete několik příkladů, jak může takové nastavení výuky a učení vypadat:

- Marie se tento víkend účastní kurzu lezení. Lektor na jedné straně předává účastníkům v horské chatě své znalosti a výcvikové metody tím, že jim rozdává dokumenty, dělí se o své zkušenosti a odpovídá na otázky. Na straně druhé se školitel vydává se svými studenty přímo na horu a společně s nimi prozkoumává vše, co bylo probráno teoreticky. Všichni se aktivně zapojují do lezení.
- René se rozhodl absolvovat online kurz na téma "Zachování klidu ve stresových situacích". Lektorka si semináře, které vedla, nahrávala jako videa. René si proto může sám vybrat čas, kdy je bude sledovat. Příslušné výukové materiály obdržel v elektronické podobě a může si je kdykoli vytisknout, přečíst a vyplnit jednotlivá cvičení. Na konci semináře si v kalendáři, který je k dispozici online, vybere termín videokonference se školitelem. Tam může klást individuální otázky a v přímém rozhovoru se školitelem obdrží odborné rady a odpovědi. Oba se mohou navzájem vidět prostřednictvím webových kamer svých notebooků připojených k internetu.

Jak je vidět z výše uvedených příkladů, seminář nebo kurz lze realizovat různými způsoby. Při hledání možností dalšího vzdělávání jste možná také slyšeli o některých způsobech nastavení kurzů, jako je e-learning nebo prezenční výuka. Co to ale přesně znamená? Zde se tyto informace můžete dozvědět:

1.2.1 Výuka ve třídě (prezenčně)

Z dob naší základní školy známe **prezenční výuku v její původní podobě**. Tehdy jsme **ve třídě společně s ostatními žáky získávali znalosti a dovednosti od učitele, který byl osobně přítomen**. Když jsme měli otázky, zeptali jsme na ně a mohli jsme požádat učitele, aby přišel k našemu stolu a pomohl nám. Měli jsme osobní kontakt se svými spolužáky. Přátelství a pocit sounáležitosti nám umožnily zvládnout i těžké chvíle. Vzájemně jsme se podporovali a motivovali.

V dnešní době **může moderní prezenční výuka** probíhat také přes **internet**. Učitel vyučuje všechny účastníky současně, ale každý je u svého **počítače, tabletu nebo mobilního telefonu**. Vyučovací hodiny jsou přenášeny prostřednictvím online videokonferenčního nástroje, jako je "Teams", "Zoom" nebo "Google Meet". Protože všichni účastníci sedí **ve stejnou dobu před svými zařízeními** a účastní se tak kurzu společně, nazývá se tento typ výuky a učení **synchronní online výuka a učení**.

Příklad takto nastavené výuky a učení prostřednictvím internetu najdete zde:

Praktický význam

Kristýna ráda jezdí na dovolenou do Itálie. Proto si vybrala kurz italštiny, který probíhá online, tedy přes internet, každé úterý od 18:00 do 19:30. Její učitel a všichni účastníci kurzu sedí ve stejnou dobu před svými zařízeními s webkamerou, připojenými k internetu. Když má Kristýna nějakou otázku, může se kdykoliv přihlásit a položit ji. Učitel ji může vyslechnout a odpovědět. Kristýna sedí ve svém bytě, což je velmi pohodlné, protože nemusí kvůli učení nikam chodit. Nemá však tolik možností interakce s ostatními účastníky jako na kurzu ve škole.

Pokud tedy hledáte nový kurz a přečtete si něco jako "prezenční kurz" nebo je u něj uveden přesný čas, kdy musíte být přítomni, můžete předpokládat, že výuka je vždy aktivně doprovázena učitelem "na místě" - ať už v seminární místnosti, nebo prostřednictvím internetu.

1.2.2 Distanční výuka

V **distančním** nebo "**e-learningovém**" prostředí jsou od sebe učitelé a účastníci **fyzicky odděleni**. Oddělení jsou však i časově: Když se student učí, není **současně v kontaktu** s učitelem. Pokud má účastník na školitele otázky, obvykle mu napíše a odpověď obdrží později. **Tomuto typu výuky se říká asynchronní výuka a učení.**

Praktický význam

Jan pracuje v oddělení služeb zákazníkům. Protože se zajímá o sociální média, jeho šéf ho pozval na dálkový kurz "Marketing sociálních médií". Díky tomu bude moci v budoucnu lépe prezentovat společnost cílové skupině zákazníků.

Jan nejprve obdrží písemné dokumenty s harmonogramem kurzu. Po registraci na vzdělávací platformě na internetu může přistupovat k výukovým lekcím kdykoli na to má čas. Jedná se o videa s nahranými semináři a doprovodnými výukovými materiály, které si může vytisknout. Na konci každé kapitoly si může ověřit své získané znalosti prostřednictvím testu online na uvedeném odkazu. Pokud má nějaké dotazy, může napsat školícímu institutu a odpověď obdrží do 24 hodin. Jan si také může vybrat místo, kde se chce učit, jediným požadavkem je elektronické zařízení s připojením k internetu. Proto se se svým šéfem dohodl na dvou dnech, kdy se bude tento obsah učit z domova. Během učení si může dělat spontánní přestávky a pokračovat kdykoli se mu zachce. Pokud nebude schopen pochopit obsah nahraného semináře na první pokus, může si jednoduše pustit celý záznam nebo také jen jednu část znovu.

Pokud si v tuto chvíli sami pročítáte tyto studijní materiály, procházíte právě teď také asynchronním kurzem. 😊

Pokud se v popisu kurzu dočtete, že kurz probíhá formou "e-learningu" nebo že si můžete sami stanovit čas pro učení, pak můžete předpokládat, že se celý obsah můžete naučit z domova, kdykoli budete chtít.

Určitě však na učení nezůstanete sami. V některých situacích se můžete obrátit na vzdělávací instituci s dotazy nebo jinými problémy. Podrobnější informace o postupu výuky naleznete v popisech kurzů.

Vidíme tedy, že jak prezenční, tak distanční studium má pro vás jako studenta své výhody i nevýhody:

Prezenční výuka (online nebo offline)		Rozdíly	Distanční výuka	
Výhody	Nevýhody		Výhody	Nevýhody
	Při učení ve třídě (offline) musí účastníci počítat s časem na cestu a náklady na cestu, stravu a nocleh.	Náklady	Studenti nemusí vynakládat čas ani peníze na cestování, ubytování nebo stravu.	
Vzniká silný pocit společenství.		Společenství		Je obtížnější vytvořit pocit společenství s ostatními účastníky.
	Všichni účastníci se musí učit na stejném místě (ve třídě nebo online) ve stejnou dobu.	Čas a místo	Všichni studenti se sami rozhodují , kdy a kde se budou učit.	

Osobní komunikace se všemi účastníky je snadno možná .		Komunikace		Osobní komunikace se všemi účastníky není vždy možná .
	Všichni studenti se učí obsah podle pevně stanoveného učebního plánu .	Učební plán	Studenti si mohou zvolit vlastní učební plán .	

1.2.3 Kombinovaná výuka

Pro využití výhod obou forem výuky a učení a omezení nevýhod byla vytvořena kombinace, kterou již nabízí mnoho vzdělávacích institucí: takzvaná "kombinovaná výuka", známá jako **BLENDED LEARNING**.

Definice

Slovo "blended" pochází z angličtiny a znamená "smíšený". Do jednoho kurzu jsou integrovány **části s osobní přítomností** na místě nebo online ("prezenční") a **části s volnou časovou dotací, které lze většinou absolvovat online** (jako e-learning).

Zdroj: <https://you-know.de/blended-learning/>

Praktický význam

Jan je velmi sportovně založený člověk a chce podporovat ostatní lidi, aby byli fyzicky zdatní. Proto se rozhodl absolvovat kurz pro trenéry zdraví a fitness. Tento kurz je nabízen formou kombinovaného studia. V některých modulech, např. v modulu "Vytrvalostní a silový trénink", se spolu s ostatními studenty učí, jak správně provádět cviky v místním sportovním centru. Trénink a výměna zkušeností s ostatními kolegy a trenérem při obědě ho velmi baví a motivují ho k tomu, aby se držel svého cíle.

U modulu "Relaxace" se může rozhodnout, zda chce být přítomen na osobním školení v pevně stanovených termínech, nebo zda dává přednost účasti prostřednictvím videokonference. Protože bydlí dál od sportovního centra, rozhodne se, že se do kurzu zapojí prostřednictvím videokonference z domova. Jediné, co musí udělat, je zadat své osobní přihlašovací údaje na webových stránkách a sledovat školení.

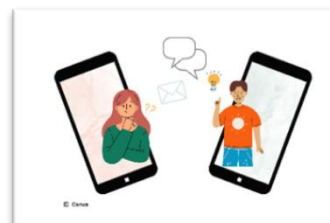
Jan si může výuku modulu "Výživa" naplánovat zcela libovolně. Po přihlášení na webových stránkách si může kdykoli stáhnout nahrané přednášky a všechny příslušné dokumenty.

Ve výše uvedeném příkladu jsme identifikovali některé **výhody kombinované výuky**:

- dobrá kombinace pevně stanoveného času a místa pro učení a volby, kdy a kde se člověk bude učit sám
- nižší náklady na cestování a ubytování
- kombinace učení vlastním tempem a časových specifikací učitele
- otázky lze klást a zodpovídat digitálně, ale v případě složitějších otázek je lze probrat během osobního setkání
- existuje pocit společenství, který se vytváří především během prezenční výuky a který podporuje vzájemné sdílení zkušeností účastníků během fází e-learningu

Zejména díky e-learningové složce je kombinované vzdělávání pro mnoho lidí atraktivní:

- Stejný vzdělávací obsah lze zpřístupnit různými způsoby, např. jako přednášku určenou ke sledování nebo poslechu, nebo ve formě písemných dokumentů s grafikou. Každý se tak může učit podle svých vlastních preferencí.
- Poté, co se studenti do stanoveného data samostatně a vlastním tempem věnují teoretickým tématům, mohou být na místě nebo v online skupinových místnostech uspořádány prezenční lekce, kde se hovoří o tom, co se naučili, objasňují se otevřené otázky a společně se řeší případové studie.
- Dokončené úkoly lze nahrát na vzdělávací platformu a komentovat je jak učiteli, tak kolegy.
- Učitelé si mohou kdykoli prohlédnout postup učení svých studentů. Mohou například zjistit, kolik učebních materiálů již studenti prostudovali a které úkoly již splnili. Na základě toho může učitel zjistit, jaké jsou silné stránky každého studenta a kde naopak potřebují zvláštní podporu.

1.2.4 Autonomní učení

Když nás něco nadchne, dokážeme se o věcech, které nás zajímají, učit samostatně. Tomu se říká **autonomní učení**. V tomto učebním prostředí si sami určujeme čas a místo učení. Oproti dříve zmíněnému učebnímu nastavení se však také samostatně rozhodujeme, **jaký obsah** se chceme učit, **odkud nebo jakým**

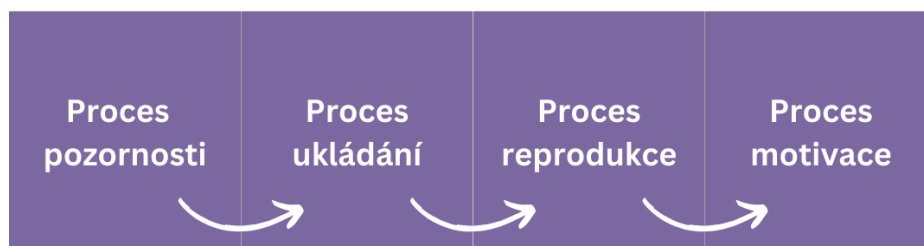

způsobem znalosti a dovednosti získáváme a **zda** chceme být **podporováni** dalšími lidmi. Na jedné straně se můžeme poradit s odborníky z oboru, na druhé straně se můžeme poradit s dalšími studujícími, s nimiž můžeme pravidelně diskutovat o našem společném zájmu.

Praktický význam

Julie zjistila, že jí přináší radost pečení. Obzvláště nadšená je z křehkého těsta, protože zjistila, že z něj může připravovat nejrůznější sušenky a koláče. Na YouTube našla několik videí s návody na pečení. Když má čas, snaží se péct. Protože úroda borůvek byla letos obzvláště bohatá, hledá na internetu recept na koláč s křehkým základem. Hledá také tipy a triky, jak připravit dokonalé těsto. Nepodaří se jí však uhníst a vyválet těsto tak, jak by si přála. Proto se rozhodne navštívit kurz pečení u Sárky, zkušené pekařky koláčů. Společně s dalšími nadšenci do pečení se v Sárčině profesionální kuchyni učí, jak uhníst dokonalé křehké těsto a vykouzlit z něj různé zákusky. Kromě zbytků koláčů dostane Julie od Sárky malou knížku s recepty, které si může vyzkoušet doma. Zvláště dobře si rozumí s Evou, další účastnicí. Chce s ní zůstat v kontaktu, vyměňovat si zkušenosti s pečením a možná se i společně zúčastnit dalších kurzů pečení.

Z neurobiologie víme, že náš mozek si obzvláště dobře pamatuje věci, na které přišel sám. Nejlépe se **učíme dovednostem při pozorování** odborníků, tím **rozpoznáváme** procesy nebo souvislosti, které pak **napodobujeme**.

Při učení pozorováním musíme nejprve věnovat pozornost tomu, co dělá jiná osoba. Musíme si také umět zapamatovat, co jsme pozorovali, dokud si to sami nevyzkoušíme. Když si dokážeme uchovat to, co jsme viděli, můžeme se pokusit to napodobit a tento proces

zdokonalit. Pokud jsme motivováni něco napodobit, je pravděpodobné, že to budeme napodobovat znovu a znovu.

Při kombinované výuce i samostudiu si tedy můžeme zvolit individuální tempo učení a preferovanou metodu učení. Někdy to může být zároveň náročné, protože jsme na cestě k dosažení svých studijních cílů do značné míry odkázáni sami na sebe. Jsme zodpovědní hlavně za řízení času a výběr cesty učení, která nás nejlépe motivuje. Proto se doporučuje tento samostatný způsob učení praktikovat opakovaně. Důležité je, abychom věděli, že s **tímto nácvikem budeme v učení všichni úspěšní.**

Pokud se budeme zabývat **tématem, které nás osobně zajímá, začneme se samostatným učením nejlépe.**

Důležité

Zvědavost je lidem vrozená a podporuje náš vývoj již tisíce let. Pokud se tedy chcete dozvědět něco nového o tématu, které vás zajímá, učení je velmi snadné. Navíc se cítíte sebevědomě, protože se vám daří stále častěji nacházet odpovědi a řešení náročných otázek. To vás motivuje a povzbuzuje k dalšímu učení, abyste získali ještě více znalostí a dovedností pro svůj každodenní život. **Zůstaňte tedy zvědaví!**

Reflexe

Zkuste se zamyslet nad následujícími otázkami:

- Jaké výukové prostředí jste v této vyučovací jednotce lépe poznali? Které z nich vy osobně preferujete a proč?
- Co je na kombinovaném učení výjimečného? Jaké jsou pro vás osobně výhody, když navštěvujete kurz kombinované výuky?
- Vyhledejte si na internetu kurz kombinované výuky na téma, které vás zajímá!

1.3 Různé metody kombinované výuky

Pořadí fází výuky v učebně a e-learningu může být v kombinované výuce uspořádáno mnoha různými způsoby.

Obsah si můžete nejprve osvojit v prezenčních lekcích a poté si jej podrobněji osvojit nebo procvičit na místě a v čase, které si sami zvolíte prostřednictvím e-learningu. Nebo naopak, znalosti nejprve získáte online a poté je aplikujete na místě ve společných prezenčních lekcích, např. při skupinové práci. Otázky, které se objeví během e-learningové fáze, může učitel zodpovědět přímo ve třídě.

Někdy si studenti mohou vybrat, zda se budou účastnit výuky osobně, nebo online. Učitel pak vede hodinu s některými studenty na místě a vysílá ji jako videokonferenci.

Osobní výuka

ve stejnou dobu

Videokonference

Vzpomeňme si na příklad Jana, který se chce stát fitness trenérem a může se sám rozhodnout, zda se zúčastní modulu "Relaxace" na místě ve sportovním centru nebo z domova prostřednictvím živé videokonference.

V kombinované výuce lze k předávání znalostí, dovedností a schopností využívat **různé moderní metody**:

1.3.1 Videokonference

Při této metodě probíhá výuka a učení formou **živého setkání s pomocí online nástroje**, jako je Microsoft Teams, Zoom nebo Google Meet. Tuto metodu lze využít k realizaci přednášek, diskusí, workshopů a konzultací mezi studentem a učitelem.

Praktický význam

Pojďme se znovu podívat na Jana, který navštěvuje kurz pro trenéry fitness a zdraví v kombinované formě výuky. Modulu "Relaxace" se účastní současně s ostatními prostřednictvím videokonferenčního nástroje. Lektor Jakub začíná s vysvětlováním obsahu. Jan má znovu a znovu nějaké otázky, tak vzpomíná na svá školní léta: Tehdy zvedl ruku, aby se učitele v hodině na něco zeptal nebo aby se mohl zapojit do diskuse. V online lekcích nyní kliká myší na tlačítko, které přebírá funkci zvednutí ruky. Když Jakub uvidí ikonu zvednuté ruky vedle obrazu Janovi kamery, vypne svůj mikrofon, aby všichni účastníci mohli slyšet otázku. Jakub okamžitě odpoví.

Někdy má Jan otázku nebo se chce podělit o své zkušenosti, ale nechce Jakuba přerušovat během jeho rozhovoru. Použije tedy funkci chatu. Tam se může o své myšlenky podělit písemně. V pravidelných intervalech Jakub odpovídá na otázky v chatu.

K dokončení modulu Jan použije nástroj online kalendáře a přihlásí se ke zkuškovému rozhovoru se svým školitelem. Ten probíhá formou videokonference.

Pokud se chcete dozvědět více o tom, co je to videokonference a jak funguje, navštivte CU2 "Základní digitální kompetence", podkapitulu "Nástroje pro videokonference". Zde naleznete podrobnější informace.

1.3.2 Učení ve skupině

Osobní setkání usnadňují studentům vzájemné poznávání. Pokud je pro vás důležitý společenský aspekt kurzu a chcete se seznámit s novými lidmi, doporučujeme vám tento typ výuky. To navíc přispívá k tomu, že se při společné práci s ostatními v další fázi e-learningu budete více bavit.

V e-learningových fázích je neefektivnější pracovat v malých skupinách po dvou nebo třech. Takto si můžete s kolegy vyměňovat nápady za stejných podmínek: Při spolupráci online je totiž třeba dbát na to, aby v jednu chvíli mluvil nebo psal pouze jeden člověk. Jinak se informace velmi rychle ztratí.

V průběhu kurzu, a někdy i po jeho skončení, mají studenti často možnost sdílet své dotazy mezi sebou prostřednictvím online fóra.

Praktický význam

Opět navštívíme budoucího trenéra fitness a zdraví Jana. Účastní se modulu "Relaxace" z domova prostřednictvím videokonference, cvičí vedení meditace online. K tomu je ve skupině s dalšími dvěma studenty. Scházejí se v oddělené virtuální skupinové místnosti. Tam spolu komunikují jako dříve prostřednictvím kamery, mikrofону a chatu. Po skončení skupinové práce se všichni účastníci kurzu znovu setkají a diskutují o svých zkušenostech s trenérem Jakubem.

Kromě kurzu otevírá Jakub online fórum na téma "relaxace". Po několika dnech praktikování naučených relaxačních technik si Jan všiml, že progresivní svalová relaxace je pro něj nepříjemná. Zveřejní tedy na fóru písemný dotaz, zda někdo z účastníků má také takovou zkušenost a co by mohlo být příčinou. Záhy dostává odpověď od své kolegyně Michaely, že to také tak zažila a domnívá se, že to souvisí s jejím obvykle nízkým krevním tlakem. Lektor Jakub si výměnu názorů mezi nimi přečte a přidá své další poznatky. Všichni ostatní účastníci si mohou kdykoli přečíst rozhovor také a využít tak Janovu otázku a odpovědi Michaely a Jakuba.

1.3.3 Převrácená výuka

Při této metodě se **teoretické znalosti získávají nejprve samostudiem** doma bez učitele. To může probíhat online proklikáváním kurzu, sledováním videí, čtením různých materiálů apod. nebo také offline čtením knih či skript. Pokrok v učení se obvykle ověřuje pomocí online testu. Po domácím osvojení obsahu se učitel a studenti po krátkém seznámení **setkají ve třídě a tam znalosti aplikují**. Studenti mají možnost vyměnit si své názory na probíraná témata. Kromě toho lze objasnit otevřené otázky, které vyvstaly během samostudia.

E-learning

Osobní výuka

Jaký je hlavní rozdíl mezi výukou v běžné třídě a v převrácené třídě? V tradiční výuce se nová témata zpracovávají ve třídě společně s učitelem a ostatními studenty. Poté musí studenti obvykle vypracovat domácí úkol, aby si procvičili, co se naučili. V převrácené třídě si studenti vypracovávají teoretické základní znalosti nejprve sami doma. Poté se setkávají ve třídě s ostatními, aby si vše procvičili a kladli otázky.

Praktický význam

Jarmil se chce naučit plachtění. Rozhodne se absolvovat kurz pro začátečníky, který absolvuje částečně online a částečně prakticky na místě v Chorvatsku. Kurz začíná fází e-learningu: Jarmil se dozví, co potřebuje vědět o všech důležitých jachtařských manévrech, a to formou písemného popisu a vysvětlujících videí v délce asi 10 minut. O víkendu tomu věnuje několik hodin. Každou podkapitolu uzavírá krátkou online zkouškou znalostí. V květnu využívá k prezenční fázi dovolenou v Chorvatsku. Tam se 3 dny učí, jak vše, co se již teoreticky naučil během e-learningové fáze, uplatnit v praxi.

Reflexe

Pokuste se odpovědět na následující otázky:

- Zúčastnili jste se někdy videokonference? Pokud ano, jaká to pro vás byla zkušenost? Jaké jsou výhody takových videokonferencí?
- Znáte již koncept převrácené výuky?
 - Pokud ano, líbí se vám? Jaké výzvy pro vás představuje?
 - Pokud ne, jaké by mohly být výhody tohoto konceptu? Chtěli byste se takového kurzu zúčastnit?

1.3.4 Samostatné učení

V e-learningu se často nabízejí různé způsoby získávání znalostí a dovedností. Například stejný obsah může být studentům zpřístupněn jako videopřednáška, zvukový soubor a ve formě písemných dokumentů. Kromě toho mohou studující obvykle sdílet své otázky a zkušenosti v diskusním fóru. Často si mohou své nashromážděné znalosti samostatně otestovat v online kvízu.

Každý člověk je jedinečný a má různé silné stránky a preference, které by měl využít k tomu, aby se učil co nejlépe. Pomocí kombinovaného vzdělávání si každý člověk může samostatně zvolit, zda chce získávat znalosti viděním a slyšením (video lekce), pouze poslechem (audio soubor) nebo čtením. Většina lidí se však rozhoduje pro **kombinaci několika možností učení, aby lépe porozuměli obsahu a rychleji jej aplikovali.**

Praktický význam

Pojďme se nyní znovu podívat na Jana v e-learningu v modulu "Výživa". Rozhodne se nejprve poslouchat obsah prostřednictvím zvukových souborů. Vzhledem k tomu, že denně cestuje hodinu veřejnou dopravou, může tento čas velmi dobře využít. Předtím si doma stáhne zvukové soubory z výukové platformy do svého chytrého telefonu. Poté je poslouchá se sluchátky. Večer si vytiskne písemné dokumenty o vyslechnutém obsahu a před spaním si je znovu přečte. Někdy se také dívá na videopřednášky, zejména pokud hned nepochopí nějaký grafický prvek v písemných materiálech. Pokud má ještě nějaké otázky, napíše je do online fóra, které je zřízeno a podporováno školitelem na vzdělávací platformě. U každé kapitoly si Jan může otestovat své znalosti vyplněním souvisejícího online kvízu. Jakmile uspokojivě splní všechny kvízy, je mu umožněno provést poradenství vzorového klienta a přihlásit se k ústní zkoušce.

Aby byla zajištěna dobrá organizace kurzu v kombinované formě výuky a hladký průběh spolupráce, učitelé často využívají různé nástroje na internetu, tzv. "online nástroje".

Níže najdete několik příkladů, které vám přiblíží, jak lze e-learningovou část kombinované výuky uplatnit v praxi.

1.3.5 Příklady online nástrojů v kombinované výuce

Trello

Lektor a jejich studenti zde mohou **organizovat a řídit výuku obsahu a plnění úkolů**. K tomuto účelu jsou na digitální tabuli umístěny virtuální karty s různými kapitolami a úkoly. Ke každé kartě lze jako výukový materiál přidat odkazy na webové stránky, textové dokumenty nebo videa. Všichni účastníci kurzu mají možnost klást si navzájem otázky a vyměňovat si zkušenosti. Školitelé mohou svým studentům zadávat úkoly. Po jejich splnění je studenti nahrají. Školitelé mohou sledovat průběh plnění kapitol, úkolů a testů pro všechny účastníky individuálně.

www.trello.com

Padlet	<p>Školitelé a jejich studenti si mohou vytvořit společnou digitální nástěnku, tzv. "padlet". V něm jsou společně shromážděny dokumenty, obrázky, videa, odkazy na webové stránky a nápady na řešení úkolů – seřazené podle témat.</p> <p>www.padlet.com</p>
Zoom, Google Meet	<p>Videokonference v reálném čase (živě) se staly nedílnou součástí kombinované výuky. Výměna názorů probíhá jak mluveným a psaným slovem, tak i skrze obraz z vlastní webové kamery. Pro podporu spolupráce mezi studenty během živé videokonference může učitel také otevřít virtuální skupinové místnosti. Podobně jako při osobních setkáních na místě jsou všichni účastníci rozděleni do menších skupin, které společně pracují na úkolu, diskutují o určitém tématu a vzájemně se podporují svými zkušenostmi.</p> <p>www.zoom.com https://meet.google.com/</p>
Microsoft Teams	<p>Kromě funkcí nástroje pro videokonference lze online kurzy také snadno spravovat. K tomuto účelu se nahrávají a vzájemně sdílejí výukové materiály (texty, obrázky, videa, zvukové soubory). Rovněž lze realizovat kvízy a testy pro ověření znalostí. Spolupráce, např. společná úprava dokumentů nebo zasílání zpráv mezi účastníky, je snadno proveditelná.</p> <p>https://www.microsoft.com/de-at/microsoft-teams/log-in</p>
Moodle, OpenOlat	<p>E-learningové kurzy jsou spravovány na těchto tzv. "vzdělávacích platformách". Výukové materiály jsou přístupné jako soubory s předem obdrženými osobními přístupovými údaji. Studenti zde přímo provádějí kontrolu znalostí. Přesně se zobrazuje, jak daleko student v učení pokročil a kolik učebních materiálů na něj ještě čeká. Přímý přístup do výukové platformy je také možné zasílání zpráv a přímá spolupráce prostřednictvím videokonferenčního nástroje s ostatními účastníky kurzu.</p> <p>www.moodle.com www.openolat.com</p>

Reflexe

Představte si, že hledáte kurz, který je nabízen ve formě kombinovaného studia. Jaké metody by měl tento kurz kombinované výuky obsahovat, abyste jej rádi navštěvovali?

Co se vám osobně na těchto metodách nejvíce líbí?

Které z prezentovaných online nástrojů, které se v rámci kombinované výuky často používají, vám osobně připadají obzvláště zajímavé? Vyberte si některý z uvedených online nástrojů a klikněte na příslušný odkaz. Nyní buďte trochu zvědaví: Seznamte se s tímto online nástrojem tak, že si prohlédnete webové stránky a zjistíte, jaké jsou jejich možné funkce!

1.4 Učení na pracovišti

Na našem pracovišti jsme v podstatě studenty i učiteli (aniž bychom si to uvědomovali). Neustále si vzájemně vyměňujeme informace, znalosti a nápady. Zejména v posledních letech se **kombinované učení stalo pro firmy a jejich zaměstnance důležité.**

Zatímco mnoho pracovníků je často přítomno na pracovišti v podniku, někteří kolegové pracují v některých dnech z domova prostřednictvím internetu. Díky online pracovní platformě, jako je MS Teams, může spolupráce probíhat i v různých časech a z různých míst.

Když začínáme pracovat ve firmě, nebo je nám přidělena nová pracovní oblast, zaměstnavatel nás často předem pošle na školení. To provádí buď kolega, nebo se účastníme kurzu, který nás má naučit základním znalostem a dovednostem.

Kombinace e-learningu a prezenční výuky se stala běžnou součástí firemního školení a dalšího vzdělávání. Spojuje výhody učení a práce nezávislé na čase a místě s výhodami osobní interakce na místě. Na jedné straně si každý zaměstnanec může uspořádat obsah vzdělávání a aktivity v určitém rámci podle toho, jak se mu nejlépe učí a pracuje. Na druhé straně osobní přítomnost na pracovišti podporuje pocit sounáležitosti mezi kolegy.

Praktický význam

Marie má novou práci jako administrativní asistentka. Než může nastoupit, čeká ji komplexní školení:

Její kolegyně ji hned první den provede po budově a seznámí ji s dalšími lidmi, se kterými bude často spolupracovat. Marie se prostřednictvím e-learningu naučí obvyklé administrativní postupy. Za tímto účelem byly nahrány prezentace a pořízena některá videa. Na vzdělávací platformě najde také několik dokumentů, které si může přečíst. Pročítá informace o tom, co již dříve viděla a slyšela. Poté absolvuje obsáhlý test s výběrem odpovědí, rovněž prostřednictvím výukové platformy. Leoš, její kolega z personálního oddělení, od kterého získala přístupové údaje do výukové platformy, může kdykoli zkontrolovat, jak daleko v e-learningu pokročila nebo které kapitoly ještě neprošla. Kdykoli má Maria během pracovního dne čas a přístup k internetu, pokračuje ve vzdělávání online. Tímto způsobem si procvičuje organizaci svého dne a koordinaci se svými kolegy.

Kromě toho Marie získává praktické znalosti administrativních postupů tím, že sleduje práci svých kolegů na pracovišti a nechává si od nich mnohé vysvětlit. S některými činnostmi svým kolegům také pomáhá. Po relativně krátké době jsou její kolegové i ona sama spokojeni s tím, jak užitečně již přispívá k úspěšné administrativní práci.

Kombinované učení se neuplatňuje pouze v dalším vzdělávání, ale i při učení se zcela novému povolání. Na jedné straně se studenti dozví vše, co potřebují o dané profesi vědět ve třídě nebo prostřednictvím samostudia, které může probíhat online nebo offline. Na straně druhé jsou studenti posíláni do podniků na praxi, aby to, co se předtím naučili, uplatnili v praxi. Díky této kombinaci teoretických základních znalostí a praktických zkušeností se lze profesi naučit komplexně.

Praktický význam

Když byla Marie mladší, vyučila se kadeřnicí. Všechny důležité znalosti získala ve škole, kde se učila například o různých střížích nebo o tom, jak správně barvit vlasy. To, co se naučila, si také procvičovala na figurínách. Byla však rovněž posílána do různých kadeřnických salonů, aby své znalosti uplatnila v reálném životě. To bylo to, co Marii během učňovské praxe bavilo nejvíce. Mohla mluvit s lidmi a vidět, jak vypadá běžný den v kadeřnickém salonu. Pozorováním ostatních kadeřníků se mohla hodně naučit. Kromě toho si tam také mohla vyzkoušet první opravdové stříhy. Byla tak velmi spokojená, když viděla výsledky a to, jak jsou její klienti spokojeni.

Reflexe

Pokud jste již ve firmě pracovali, vzpomeňte si na své první zkušenosti.

- Jak jste se naučili vykonávat svou práci? Získali jste nějaké základní teoretické znalosti? Byla zde osoba, která vám vše vysvětlila? Nebo jste se učili tak, že jste si vše vyzkoušeli?
- Co je podle vás při učení se nové profesi nejdůležitější: teoretické znalosti, praktické činnosti, nebo kombinace obojího?
- Jaký přínos pro vás může mít uplatnění znalostí v praxi?

1.5 Shrnutí

Z dob naší základní školy známe **prezenční výuku v její původní podobě**. Moderní prezenční výuka může probíhat také prostřednictvím internetu. Všichni účastníci pak pracují současně prostřednictvím videokonference.

Při **distanční výuce** jsou **od sebe** učitelé a účastníci **fyzicky odděleni**. Jsou však **odděleni i časově**. Moderní distanční výuka probíhá **prostřednictvím internetu jako e-learning**.

Aby bylo možné využít výhod obou forem vzdělávání, prezenční i distanční, a omezit jejich nevýhody, byla vytvořena kombinace obou forem: tzv. "kombinované vzdělávání", známé jako **blended learning**. Zde jsou do jednoho a téhož kurzu integrovány **prvky s osobní přítomností na místě a prvky s volnou časovou dotací, které lze většinou absolvovat online**. Na jedné straně se za hlavní výhody e-learningové fáze považuje možnost volby vlastního tempa učení a preferovaných výukových médií. Na stranu druhou může být také náročné řídit vlastní čas studenta tak, aby bylo skutečně dosaženo plánovaného studijního pokroku. Při prezenčních kurzech určuje tempo učení a způsob výuky školitel. Kromě toho se vytváří pocit společenství, což podporuje výměnu a spolupráci mezi účastníky i během e-learningových fází.

Při **autonomním učení** si čas a místo určujeme zcela samostatně. Sami však rozhodujeme o tom, **jaký obsah** se budeme učit, **odkud nebo jakým způsobem** budeme získávat znalosti a dovednosti a **zda** chceme být **doprovázeni** dalšími osobami (odbornou osobou nebo jinými studenty).

Při kombinované výuce lze využívat **různé moderní metody výuky a učení**, jako jsou **videokonference, digitální nástěnky** nebo **výukové platformy**, kde jsou výukové materiály k dispozici ve formě souborů.

Oproti prezenční výuce, kterou znáte ještě ze školních let, vám **kombinované učení** dává možnost do **značné míry se sami rozhodnout, jak, kdy a kde** se chcete učit. Můžete tak **zohlednit své vlastní potřeby a učit se vlastním tempem**.

1.6 Zdroje

Aschemann, B., Russ-Baumann, C. (2022). Blended Learning – was bedeutet das? Available at <https://erwachsenenbildung.at/digiprof/glossar/blendedlearning.php>

Gloger, B. (2019). Self-directed learning: Lerne, was du willst. Available at <https://www.derstandard.at/story/2000103680909/self-directed-learning-lerne-was-du-willst>

Openstax Psychology text by Kathryn Dumper, William Jenkins, Arlene Lacombe, Marilyn Lovett and Marion Perlmutter licensed under CC BY v4.0. <https://openstax.org/details/books/psychology>. Available at <https://opentext.wsu.edu/psych105/chapter/6-5-observational-learning-modeling/#:~:text=According%20to%20Bandura%2C%20learning%20can,retention%2C%20reproduction%2C%20and%20motivation.>

„CU1_Různá učební prostředí“ projektu Access2Learn je licencován pod [CC BY-ND 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

www.access2learn.eu

[@access2blendedlearning](https://www.facebook.com/access2blendedlearning)

[@access-2-learn](https://www.linkedin.com/company/access-2-learn)

[@access2learn](https://www.instagram.com/access2learn)

Spolufinancováno
Evropskou unií

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenesou odpovědnost.